

ОЗНАКИ ТА ФОРМИ ТЕРОРИЗМУ

Проблема боротьби з тероризмом на сьогоднішній день є однією з найактуальніших. Адже тероризм перетворився на реальну планетарну загрозу для всього людства.

Мета сучасних терористичних акцій – через насильство, антигуманні дії досягти бажаного психологічного впливу на населення.

Слово тероризм похідне від латинського “terror”, що в перекладі означає “страх”, “жах”.

Розроблені десятки класифікацій тероризму.

Розрізняють тероризм політичний, революційний, лівий, правий, сепаратистський, комплексний, кримінальний, патологічний тощо.

Під тероризмом слід розуміти злочинне діяння, що полягає в застосуванні протиправних дій або в загрозі їх застосування відносно окремих осіб, групи осіб, матеріальних або нематеріальних об'єктів, що супроводжується залякуванням населення і навмисним створенням обстановки страху, пригніченості, напруженості з метою ухвалення рішень, вигідних для терористів, що характеризуються підвищеною суспільною небезпекою і публічним характером здійснення.

При цьому мета терористів може бути різною: релігійною, політичною, економічною тощо.

Дослідники виділяють такі ознаки тероризму як злочинного діяння.

1. Тероризм є однією з форм організованого насильства.
2. При тероризмі здійснюється примус більш широкої соціальної групи, ніж безпосередні жертви насильства.
3. Формування цілей здебільшого не пов'язане з конкретними проявами насильства, тобто між жертвою та метою, на яку спрямовують свої дії терористи, немає прямого зв'язку.
4. Тактична мета тероризму полягає в тому, щоб привернути увагу до проблеми, стратегічна - досягти певних соціальних змін (свобода, незалежність, звільнення з виправно-трудових установ певного контингенту осіб, революція тощо).
5. Акти тероризму самі по собі становлять традиційні форми загальнокримінальних злочинів.
6. Тероризм паралізує протидію з боку громадськості.
7. Знаряддям впливу тероризму є психологічний шок, який супроводжується усвідомленням того, що будь-хто може стати жертвою незалежно від того, до якої верстви суспільства він належить.
8. Будь-які правила чи закони не визнаються - жертвами терористичних актів можуть бути як дорослі чоловіки, так і жінки та діти.
9. Розрахунок робиться на ефект раптовості, неочікуваності та несподіваності.

10. Публічність виступає як основна ознака тероризму.
11. Демонстративність актів тероризму - бажання справити враження на широкий загал.
12. Тероризм припускає "політичне вимагання", тому він не пов'язаний із стихійними повстаннями та виступами населення.
13. Тероризм вимагає негайного задоволення висунутих вимог, інакше він вдається до реалізації погроз та ескалації насильства.
14. Може бути використаний організаціями будь-якого забарвлення.
15. Практично завжди бере на себе відповідальність за вчинені акти насильства, оскільки вони є засобом досягнення мети, а не самоціллю.
16. Являє собою антитезу політичного вбивства. Йому притаманна індиферентність щодо жертв, на противагу від селективності при політичному вбивстві.

Останнім часом занепокоєння викликає така нова форма тероризму, як високотехнологічний тероризм, складовими якого є кібертероризм (електронний, комп'ютерний) і космічний тероризм.

Тенденціями розвитку сучасного міжнародного тероризму є намагання злочинців отримати доступ до засобів радіоелектронної боротьби (РЕБ), ядерної зброї та інших видів зброї масового знищення.

Аналітики вважають, що пріоритетною мішенню тероризму нового покоління є ділові центри обробки інформації, насамперед комп'ютеризовані банківські установи.

В Україні проявам тероризму сприяють соціально-економічна криза, протистояння політичних сил, наростання проявів сепаратизму, зубожіння значної частини населення, процеси соціального розшарування, розвиток кримінальних підприємницьких та державних структур, корумпованість державного апарату, розвиток потужного нелегального ринку зброї, девальвація моральних та духовних цінностей.

Аналіз матеріалів спеціалізованих урядових установ свідчить про те, що найбільш поширеною в Україні мотивацією скоєння терактів виступає:

- а) кримінальна діяльність, особливо її транснаціональні форми;
- б) намагання перешкодити громадській, політичній або економічній діяльності;
- в) створення ускладнень або напруження у міждержавних відносинах.

На основі аналізу всієї сукупності матеріалів можна зробити **такі висновки**.

1. Тероризм є складним, багатоплановим явищем, яке має різні аспекти: правові, психологічні, історичні, технологічні і т. ін.
2. Глобальний тероризм є негативним проявом процесу глобалізації і став можливий завдяки розвитку сучасних засобів комунікації.
3. Існуюче різноманіття форм прояву тероризму доповнюється новими, більш високотехнологічними його формами.

4. Ефективна боротьба з тероризмом можлива тільки на основі превентивних методів. Запобігання йому має полягати у виявленні, усуненні, нейтралізації, локалізації і мінімізації дії тих чинників і причин, які або породжують тероризм, або йому сприяють.

5. Необхідно поглибити наукові дослідження з проблеми тероризму з урахуванням сучасних тенденцій розвитку світової спільноти, залучаючи до цього фахівців різних галузей знань: юристів, економістів, політологів, психологів, філософів, медиків та ін.

6. Існує необхідність вироблення ретельно регламентованого порядку висвітлення в ЗМІ ситуацій, пов'язаних з актами тероризму.

Перспективними є подальші наукові дослідження щодо розробки нових методів і механізмів боротьби з тероризмом, а також поглиблене з'ясування й усунення причин цього небезпечного явища.